

Sygn. akt I Ca 295/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2013 r.

Sąd Okręgowy w Zamościu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSO Barbara Krukowska
Sędziowie:	SSO Arkadiusz Mrowiec (spr.) SSO Marek Lisiczyński

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Rozkres

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 r. w Zamościu

na rozprawie sprawy

z wniosku Z. S. (1) i J. S.

z udziałem P. S. i Z. S. (2)

o zatwierdzenie uchylecia się od skutków prawnych odrzucenia spadku

na skutek apelacji wnioskodawców

od postanowienia Sądu Rejonowego w Zamościu IX Zamiejscowego Wydziału Cywilnego z siedzibą w K.

z dnia 22 maja 2013 r. sygn. akt IX Ns 278/13

postanawia:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę Sądowi Rejonowemu w Zamościu IX Zamiejscowemu Wydziałowi Cywilnemu z siedzibą w K. do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego

Ca 295/13

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy w Zamościu IX Zamiejscowy Wydział Cywilny z siedzibą w K. odmówił zatwierdzenia uchylecia się przez Z. S. (1) i J. S. od skutków prawnych ich oświadczeń z dnia 25 października 2012 r. o odrzuceniu spadku po Z. S. (2) synu L. i J., zmarłym w dniu 25 września 2012 r.

W pisemnych motywach orzeczenia Sąd podał, iż wnioskodawczynie złożyły w/w oświadczenie o odrzuceniu spadku przed notariuszem J. L. prowadzącym Kancelarię Notarialną w C., który w akcie poświadczenia dziedziczenia Rep. A nr (...) poświadczył, że spadek po Z. S. (2) na podstawie ustawy odziedziczył w całości syn P. S.. Sąd odmówił zatwierdzenia uchylecia się przez Z. S. (1) i J. S. od skutków prawnych ich oświadczeń z dnia 25 października 2012 r. o odrzuceniu spadku po Z. S. (2), wobec nieprzedstawienia żadnych dowodów na poparcie swoich twierdzeń co do tego,

że składając oświadczenia o odrzuceniu spadku działały pod wpływem błędu. Ponadto zdaniem Sądu błąd w motywie działania, którym była wola, by spadek przypadł w całości P. S. , nie ma znaczenia prawnego , gdyż nie jest błędem co do treści dokonywanej czynności prawnej.

Sąd Rejonowy uznał również, iż przeszkodą w uwzględnieniu wniosku było niezachowanie przez wnioskodawczynię formy ustnej przed sądem lub pisemnej z podpisem urzędowo poświadczonym (art. 1018 § 3 kc), w sytuacji, gdy takie oświadczenia zawarły we wniosku z dnia 25 marca 2013 r.

Apelację od powyższego postanowienia wniosły wnioskodawczynię. Domagając się uchylenia orzeczenia podniosły, iż popierając wniosek przed Sądem zachowały w ten sposób formę ustnego oświadczenia przed tym organem o odrzuceniu spadku, zwłaszcza, iż wezwane zostały do uiszczenia opłat od takich oświadczeń. Apelacja zawiera również polemikę z oceną Sądu, dotyczącą nieudowodnienia działania wnioskodawczyń pod wpływem błędu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Zaskarżone postanowienie podlega uchyleniu. W niniejszej sprawie Sąd pierwszej instancji był zobowiązany odebrać od wnioskodawców formalne oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń o odrzuceniu spadku oraz oświadczenia, o jakich mowa w art. 1019 § 1 pkt 2 kc, pomimo, iż zostały one zawarte w samym wniosku inicjującym niniejsze postępowanie. W tym celu wnioskodawcy wezwani zostali do opłat, jednak oświadczeń Sąd już nie odebrał. Wobec powyższego nie można mówić o rozpoznaniu przez Sąd Rejonowy istoty sprawy. Sąd spadku był uprawniony do odbioru oświadczeń i Sąd ten nie mógł orzekać o odmowie zatwierdzenia oświadczeń o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń o odrzuceniu spadku w sytuacji, gdy nie zostały one formalnie złożone. W takim postępowaniu Sąd bada bowiem, czy istniały prawne podstawy do uchylenia się od skutków prawnych. Jeżeli brak oświadczeń w tym przedmiocie, nie ma również przedmiotu merytorycznego rozstrzygnięcia o odmowie ich zatwierdzenia. Powyższe uzasadnia stwierdzenie, iż Sąd pierwszej instancji, nie odbierając oświadczeń o jakich mowa we wniosku i orzekając jednocześnie o odmowie ich zatwierdzenia, dokonując merytorycznej oceny tak, jak gdyby zostały one formalnie złożone, powołując się między innymi na nieudowodnienie działania pod wpływem błędu oraz na to, iż nie był to błąd prawnie doniosły, dopuścił się sprzeczności i nie rozpoznał istoty sprawy.

Słusznie jest natomiast co do zasady ustalenie Sądu , iż wnioskodawcy nie wykazali, iż nie wiedzieli o tym, iż spadkodawca pozostawił innego spadkobiercę. W zasadzie nie wykazali nawet w niniejszym postępowaniu, by Z. S. (2) był spadkobiercą ustawowym (synem) spadkodawcy. W konsekwencji nie udowodniły, iż działały w przeświadczeniu, iż innych spadkobierców nie ma, nie zaś w celu ukrycia przed notariuszem faktu, iż spadkodawca miał dwóch synów i uzyskania świadomie poświadczenia dziedziczenia z pominięciem jednego z nich. Nie ulega wątpliwości, iż obowiązek wykazania tych okoliczności spoczywa na wnioskodawcach. Polemizujące z tym stanowiskiem twierdzenia apelacji są nietrafne.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Rejonowy zobowiązany będzie do odebrania od wnioskodawców oświadczeń wymienionych w art. 1019 § 1 pkt 1 i 2 kc oraz oceny, czy błąd co do kręgu spadkobierców ustawowych jest błędem istotnym, z uwzględnieniem kryteriów zawartych w uzasadnieniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 5 lipca 2012 r. IV CSK 612/11 OSNC 2013/3/39 , w którym zawarte jest również stanowisko, iż udowodnienie okoliczności uzasadniających twierdzenie o działaniu pod wpływem błędu obciąża spadkobiercę powołującego się na błąd istotny (art. 84 § 2 k.c.). (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 18.03.2010, V CSK 337/09 publ. LEX nr 677786). Sąd Rejonowy zobowiązany będzie rozstrzygnąć, czy ewentualna niewiedza co do pełnego kręgu spadkobierców ustawowych stanowi błąd w rozumieniu art. 84 § 2 kc, podobnie jak to, czy odrzucenie spadku jedynie po to, by jedynym spadkobiercą został P. S. , to jest błąd co do intencji i powodów odrzucenia może uzasadniać uchylenie się od skutków oświadczenia o odrzuceniu spadku.

Z tych względów, na podstawie art. 386 § 4 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc należało orzec, jak w postanowieniu.